

V. Sociální chování, sociální jednání a typy společenské vazby

Chování představuje souhrn aktivit jedince, které jsou viditelné z vnějšku a jsou více nebo méně diferencovanou reakcí na vnitřní nebo vnější podněty.

Jednání je vědomá, k cíli zaměřená činnost, která zahrnuje vědomé uvážení a je v podstatě řešením určitého úkolu.

V souvislosti s chováním a jednáním se užívají **přívlastky**:

- **sociální** (neboli **společenské**) - vyjadřuje, že chování má určitý význam pro jiné sociální subjekty, a že jedinec bere v úvahu existenci jiných sociálních subjektů přítomných buď bezprostředně nebo zprostředkovaně zastoupením materiální nebo duchovní kulturou,
- **prosociální** - chování usiluje o vytvoření sociálně žádoucích vztahů a situací,
- **antisociální** - opak prosociálního,
- **asociální** - nedbá sociálních ohledů, nemá pochopení pro jiné a jejich potřeby,
- **societální** – vyjadřuje společenské poslání.

Úrovně sociální vazby:

- **Setkávání v prostoru**
- **Psychická vazba**
- **Sociální kontakt**
- **Společenský vztah**

Společenský vztah lze charakterizovat jako **stav vzájemné závislosti a ovlivňování** sociálních subjektů, který se realizuje zejména v závislosti na jejich sociální jednání.

Základními prvky společenského vztahu jsou:

- účastníci vztahu,
- vzájemná vazba - nějaká hodnota, na níž je vztah vybudován,
- povinnosti a závazky - normativní vymezení činností, jež vztah naplňují.

Společenské vztahy se realizují na **třech úrovních**:

- **mikrosociální** - mezi jedinci navzájem a jedincem a skupinou,
- **mezosociální** - vztahy mezi skupinami a organizacemi,
- **makrosociální** - na celospolečenské úrovni mezi velkými společenskými skupinami (např. politickými stranami).

Společenské vztahy, které jsou upravovány právními normami se stávají zároveň **právními vztahy**, jimiž se však společenský vztah nevyčerpává.

Chování aktérů ve společenských vztazích je určováno:

- psychickými momenty,
- sociálně psychologickými tendencemi jedince,
- sociálními momenty, zejména tlakem sociálních regulativů, aktuální sociální situací a začleněním jedince do sociálních struktur a sítí.